

Απόφαση ΔΣ για τη συζήτηση περί αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος

Θεσσαλονίκη, 26 Ιουνίου 2026

Η κυβέρνηση κατέθεσε την πρότασή της για συνταγματική αναθεώρηση. Κατά πάγια τακτική, με διαδικασίες επιταχυνόμενες μέσα στο καλοκαίρι επιχειρεί με μια σειρά από ρυθμίσεις (πχ. εισαγωγή στο σύνταγμα μόνιμου δημοσιονομικού περιορισμού στις κρατικές δαπάνες μέσω της αναθεώρησης του άρθρου 29, άρση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων σε σύνδεση με τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους μέσω της αναθεώρησης του άρθρου 103) να θωρακίσει και συνταγματικά το κράτος εν μέσω γεωπολιτικών συγκρούσεων και πολεμικής του προετοιμασίας. Η αναθεώρηση του άρθρου 16 αποτελεί, χωρίς εκπλήξεις, σημείο σύγκλισης της κυβέρνησης και δυνάμεων της αντιπολίτευσης καθώς **προτείνουν τη δυνατότητα παροχής ανώτατης εκπαίδευσης και από νομικά πρόσωπα που μπορεί να έχουν δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα, επισφραγίζοντας έτσι την μακρά πορεία ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης.**

Το άρθρο 16 και η ρητή του απαγόρευση για παροχή ανώτατης εκπαίδευσης από ιδιώτες, υπήρξε στο στόχαστρο διαδοχικών κυβερνήσεων επί σειρά ετών, οι οποίες είτε το παράκαμψαν είτε το καταπάτησαν:

- Για παράδειγμα η απαγόρευση του άρθρου 16 δεν εμπόδισε καμία κυβέρνηση να επιβάλει δίδακτρα στα μεταπτυχιακά, ούτε το ΣτΕ να τα κρίνει συνταγματικά. Σήμερα, τα δίδακτρα στα δημόσια πανεπιστήμια έχουν πλέον γενικευτεί τόσο στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, όσο και στα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, ενώ τα δημόσια πανεπιστήμια έχουν πλέον μετατραπεί σε αυτοχρηματοδοτούμενες επιχειρηματικές μονάδες εμπορευματοποιώντας τις υποδομές τους, αναζητώντας φοιτητές – πελάτες από το εξωτερικό μέσω ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών ή παραρτημάτων, υποτάσσοντας την ερευνητική τους δραστηριότητα στις ανάγκες των επιχειρήσεων.
- Ομοίως δια της ερμηνευτικής επίκλησης του άρθρου 28 του Συντάγματος, περί υπέρσχυσης των διεθνών συμβάσεων επί του εσωτερικού ελληνικού δικαίου, το άρθρο 16 καταπατήθηκε και τυπικά μέσω του νόμου Πιερρακάκη (ν.5094/2024), ο οποίος και επέτρεψε την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, ως παραρτημάτων πανεπιστημίων της αλλοδαπής, βαφτίζοντάς τα «Νομικά Πρόσωπα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης»(4 τέτοια ιδιωτικά πανεπιστήμια - ΝΠΙΕ ήδη λειτουργούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη).

Παρ' όλ' αυτά το άρθρο 16 εξακολουθεί να ενοχλεί καθώς συνιστά εμπόδιο στα σχέδια απόλυτης αποδιάρθρωσης του Δημόσιου Πανεπιστημίου! Άλλωστε, η διατήρηση του έως σήμερα είναι προϊόν πολλαπλών και νικηφόρων αγώνων του πανεπιστημιακού κινήματος. Η αναθεώρηση του θα οδηγήσει στην πλήρη απελευθέρωση της αγοράς πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων - ιδιωτικών πανεπιστημίων. Θα υποβαθμίσει ακόμη περισσότερο τα δημόσια πανεπιστήμια καθώς η πενιχρή κρατική χρηματοδότηση, στον όνομα των κανόνων της ΕΕ περί μη αθέμιτου ανταγωνισμού, θα μοιραστεί μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών πανεπιστημίων, οδηγώντας τα πρώτα σε μαρασμό, συρρίκνωση (ιδίως σε τμήματα και σχολές που δεν αξιοποιούνται επιχειρηματικά) και γενίκευση των διδάκτρων ακόμη και στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Θα οξύνει ακόμη περισσότερο τις ταξικές ανισότητες στην πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, θα γενικεύσει την εξάρτηση των νέων από φοιτητοδάνεια, θα δώσει το τελικό χτύπημα στην αξία των πτυχίων. Καθηγητές, εργαζόμενοι στα πανεπιστήμια, ερευνητές, φοιτητές δεν έχουν να κερδίσουν τίποτε από την αναθεώρηση του άρθρου 16 του συντάγματος.

- Ο ΕΣΔΕΠ ΑΠΘ **στέκεται ενάντια στην αναθεώρηση του άρθρου 16 του συντάγματος και σε όλες τις αντιδραστικές αντιεκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που ήδη παραβιάζουν επί της ουσίας το άρθρο 16:** των διδάκτρων σε προπτυχιακό/μεταπτυχιακό επίπεδο, των ιδιωτικών πανεπιστημίων, των διαγραφών φοιτητριών/τών, του αντιδραστικού πειθαρχικού πλαισίου φοιτητών και μελών ΔΕΠ, του αντιδραστικού πλαισίου διοίκησης των πανεπιστημίων.
- Ο ΕΣΔΕΠ ΑΠΘ διεκδικεί **γενναία αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης των πανεπιστημίων** με σύγχρονες και ασφαλείς υποδομές, προσλήψεις μόνιμου διδακτικού προσωπικού, αποκλειστικά δημόσια και δωρεάν αναβαθμισμένη φοιτητική μέριμνα, δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα στην υπηρεσία των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών, πτυχία με αξία - μοναδική προϋπόθεση για την πλήρη πρόσβαση στο επάγγελμα με σύγχρονα εργασιακά δικαιώματα.

Για το ΔΣ

Ο Πρόεδρος
Ηλίας Κονδύλης

Ο Γραμματέας
Γιώργος Αγγελόπουλος